

Fylkesmannen i Buskerud

Landbruksavdelingen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Per Hoen 32 26 67 03

Vår dato
11.02.2005
Arkiv nr.
512.0

Vår referanse
2004/11685
Deres referanse
16.12.2004

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2004-2263	Doknr.: 12
Mottatt: 15 FEB 2005 ASR/JVR	
Saksben.: IAA	Ark.: 008
Kopi:	Avskr.:

Høring av ECON-rapport 2004-089

Fylkesmannen har ved brev av 16.12.04 fra Landbruks- og matdepartementet, mottatt ECON-Analyse sin rapport om regelverk og innovasjon i landbruket, til høring. Rapporten er laget på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet som ledd i ett av flere tiltak i forbindelse med LMD's sitt ønske om å forenkle sitt eget regelverk og lage tilpasninger for å øke innovasjon og næringsutvikling i bygdene generelt og i landbruket spesielt.

ECON fikk følgende mandat for sitt arbeid med utredningen:

" Utredningen skal vurdere på hvilken måte sektor- og areallovgivningen påvirker forhold som er av betydning for etablering, nyskapning og næringsutvikling på gårdsbruk og annen landbruksinitiert småskalavirksomhet."

I det følgende gis fylkesmannens merknader til rapportens hovedpunkter/konklusjoner:

Avgrensninger og metode

Fylkesmannen savner at kanaliseringspolitikken for jordbruket med tilhørende virkemidler, som ble iverksatt på 1950- og 1960-tallet og som for så vidt gjelder den dag i dag, ikke er tatt med og omtalt i rapporten. Denne politikken inkludert virkemidler, har i større grad enn lovverket, bidratt til å opprettholde dagens eiendomsstruktur og produksjonsmønster med mer og således vært innovasjonshemmende.

Kanaliseringspolitikken har imidlertid vært en viktig del av distriktspolitikken og spesielt av betydning for bosettingen.

Forholdet til EØS-regler og landbrukspolitiske mål

Fylkesmannen finner det vanskelig å skjerme lovverket for endringer som går på bekostning av bosettingsmålet, siden boplikt er en viktig del av så vel konsesjonsloven som odelensloven som igjen beskrives som hemmende lover i forhold til nyskapning og innovasjon (se nedenfor).

Lovverket konserverer eiendomsstrukturen, eierskapet og anvendelsen av jord.

Fylkesmannen kan til dels være enig i at landbrukslovverket samlet bidrar til å konservere eiendomsstruktur og eierskap. Når det gjelder anvendelsen av jorda i forhold annen anvendelse enn landbruksproduksjon, er denne i like stor om ikke i større grad, styrt av Plan- og bygningsloven som av omdisponerings- og fradelingsregler etter Jordloven. Rapporten konkluderer videre med at reglene for deling etter Jordloven må oppheves dersom man skal oppnå økt strukturrasjonalisering som er regjeringens mål. Fylkesmannen er til dels enig i dette dersom en tar utgangspunkt i eiendomstrukturen, men ikke når det gjelder strukturutvikling i antall driftsenheter jfr figur 4.3.

Ellers råder en ganske liberal praksis i forhold fradeling av bolig på høvelig tomt og salg av jord og skog til naboer. Det har også vært gitt tillatelse til fradeling av tomt knyttet til tilleggsnæring på eiendommen.

Fylkesmannen er enig i at oppdeling og salg av eiendommer kan føre til at selger vil kunne realisere en høyere verdi enn om eiendommen selges samlet. Hvorvidt verdiøkningen vil kunne avspeile økt kapitalavkastning som følge av nyskaping, er fylkesmannen usikker på.

Nye aktører bør få lettere adgang til å kjøpe gårdsbruk

Fylkesmannen er usikker på påstanden om at flere "eksterne" brukere vil øke innovasjonen i landbruket. Det er ikke fylkesmannens erfaring at utbudet av eiendommer uten videre vil øke med endring/fjerning av konsesjonsloven. Heving av arealgrensen (100 daa og max 20 daa dyrka mark) i konsesjonsloven, har ikke medført spesiell økning i omsetningen av småbruk i Buskerud.

Videre har senkning av kapitaliseringsrentefoten for jord, skog og utmarksgoder samt mulighet for tillegg i prisen for ekstra boverdi og bruk av romslig skjønn, ført til at prisregulering ikke lenger bør virke hemmende for omsetning av flere landbrukseiendommer, kanskje med unntak av spesielt attraktive eiendommer i sentrale strøk.

Fylkesmannen kan være enig i at odelsloven med løsningsrett for bedre odelsberettigede, virker begrensende for utbud av landbrukseiendommer og kan føre til at gården ikke blir optimalt drevet og med begrenset vilje til nyskaping og innovasjon. Odelsloven i sin nåværende form bidrar imidlertid til likestilling i landbruket. For øvrig viser undersøkelser at odelseiendommer i gjennomsnitt drives bedre enn andre eiendommer.

Personlig boplikt og begrensninger i eierform kan imidlertid virke hemmende for tilførsel av risikovillig kapital til innovasjon og nyskaping. Etter det fylkesmannen erfarer er det nå åpnet for at selskap i spesielle tilfelle, kan opptre som eiere.

Ellers vil fylkesmannen påpeke at innovasjon og det vi kaller for mangesystemet i landbruket er meget stort i fylket og at landbruket har vært tilpasningsdyktig i forhold til nye tider og nye landbrukspolitiske mål, herunder Landbruk Pluss.

Buskerud ligger på landstoppen når det antall driftsenheter med tilleggsnæringer, hele 55 %. Fylket er videre blant de fylker som har minst næringsinntekt fra landbruket regnet i prosent av totalinntekt på eiendommen (bruket).

Praktiseringen er blitt mindre restriktiv

Fylkesmannen er enig i at praktiseringen av lovverket er sterkt liberalisert de siste 10 årene. Regelverket er derfor ikke så hemmende for innovasjon som en streng lovfortolkning skulle tilsi.

Allmenninger og utmark

I Buskerud har vi 4 statsalmenninger hvor de største er på Hardangervidda og på Hallingskarvet. Til disse er det stort sett knyttet jakt, fiske og beiteinteresser. Vi har ingen bygdealmenninger. Allmenningslovene har derfor mindre innvirkning på innovasjon og næringsutvikling enn i en del andre fylker.

Bruk- og virkesrett er knyttet til landbruksvirksomhet

Uten bygdealmenninger, mener fylkesmannen at begrensninger knyttet til bruks- og virkesrett, har mindre relevans for Buskerud.

Unødig streng håndhevelse overfor småprodusenter?

Det er fylkesmannens oppfatning at problemet for småprodusenter av næringsmidler var større tidligere enn det er i dag.

Annet lovverk

At jakt og fiske ikke defineres som stedbunden næring kan virke hemmende på utnytting av slike ressurser knyttet til landbrukseiendommer. Likeledes kan naturvernloven virke hemmende for næringsutvikling i nasjonalparker, reservater og landskapsvernområder avhengig av hva forskrifter for slike områder tillater og ikke tillater av næringsutøvelse og næringsutvikling.

Med hilsen

Anne Britt Leifseth
Landbruksdirektør

Per Hoen